

IN MEMORIAM

Др. ГРГУР ЈАКШИЋ

(1871—1955)

Осамнаестог октобра 1955 умро је у Београду професор Универзитета др. Гргур-Гига Јакшић. Његовим нестанком Правни факултет у Београду изгубио је свог првог сталног наставника дипломатске историје, наша историска наука веома солидног научног радника, наша заједница одличног родољуба и грађанина, а наше друштво изванредно доброг човека.

Гргур Јакшић родио се у Чачку 21 фебруара 1871. Филозофски факултет је свршио у Београду (1891), а затим је (1893) постао наставник у гимназији. У Паризу се, као државни питомац, одао ближем проучавању савремене историје. Може се рећи да се он отада посветио историји српског народа и одбрани српских и југословенских интереса.

Гргур Јакшић је докторирао на Сорбони, 1907, својим делом *Европа и саврск Србије*, које је одмах привукло пажњу како наших тако и француских историчара. Његове студије о *Акерманској конвенцији*, *Тајној конвенцији*, *Абдикацији краља Милана*, *Новчаним невољама краља Милана*, *Босни и Херцеговини на Берлинском конгресу*, *Покушају анексије Босне и Херцеговине* (1882—1883), — овај последњи рад у сарадњи са Војиславом Ј. Вучковићем, — заснивају се на неискоришћеној архивској грађи и одличном познавању како наше националне тако и опште дипломатске историје. Још необјављени ридови: *Француски документи о Првом и Другом српском устанку* (1804—1830), *Дневник Albert-a Malet-a* (1893—1894) и *Стољна политика кнеза Михаила* плод су сарадње Јакшића и Вучковића. Свака дубља анализа и суд о објављеним и необјављеним радовима професора Јакшића, као и збиркама докумената које је он издао (*Преписка Илије Гарашанина*, књ. I, 1893—1849, и *Писма Филипа Христића Јовану Ристићу*, 1868—1880) јасно би указали да ће и будући историчари тешко моћи мимоићи његова разматрања и запажања, увек саздана на провереним документима.

Од не мање је важности и делатност Гргура Јакшића као публицисте и јавног радника на пропаганди српске и југословенске ствари у Паризу од 1907 до 1921. Од анексионе кризе па до завршетка Првог светског рата он је умешан у сва збивања наше националне историје, трудећи се да упозна француску и западну јавност са српским питањем и националним уједињењем Срба, Хрвата и Словенаца. Тај позив га доводи у везу с плејадом француских историчара тога доба као и са извесним француским новинарима и државницима чија ће потпора бити драгоцену нашој националној ствари како у борби против бивше Аустро-Угарске и њених савезника тако и против оних држава који ће, по окончању Првог светског рату, тежити да се прошире на рачун територија настањених нашим живљем. Било да допринеси објављивању чланака и расправа у прилог наших интереса, било да се сам лати пера, Гргур Јакшић се показује као веома обавештен и проницљив бранилац наше ствари. Једног дана ће сигурно неки историчар схватити значај тих његових разбацаних чланака и расправа (углавном у дневним листовима *Le Temps* и *Le Journal des Débats*)

и објавити их, јер они обилују свестраним запажањима заснованим на добром познавању економске, историске, политичке и друштвене стварности наше блиске прошлости. То познавање наших проблема и њихово проучавање с обазривошћу правог историчара допринели су да је Гргур Јашкић у Француској стекао како за себе тако и за своју земљу драгоцену пријатељства.

Гргур Јакшић је знатно допринео проучавању дипломатске историје на Правном факултету у Београду (од 1921 до 1937), предмета који се и данас предаје не само на истом факултету него и на другим факултетима наше земље. Као професор, Гргур Јакшић је био веома цењен и вољен од својих колега и студената. Он је у пуној мери уживао неподољене симпатије свих оних с којима је сарађивао, зато што је у свакој прилици показивао широко разумевање за рад и потребе својих, нарочито млађих колега. Он је показивао велико интересовање за омладину и за њен рад; под тешким приликама под којима се она школовала и живела, то се интересовање није ограничило на широкогрудно давање савета, него је и делом помагао младе људе који су остајали без средстава за живот, подносећи не мале личне жртве и то у току дугог низа година. И тај пример је био драгоцен: он је показивао да је Гргур Јакшић био и остао велики родољуб и добар човек.

Милош Радојковић